

STORTINGET

Representantforslag 209 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Eirik Faret Sakariassen,
Kari Elisabeth Kaski og Nicholas Wilkinson

Dokument 8:209 S (2020–2021)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Freddy André Øvstegård, Eirik Faret Sakariassen,
Kari Elisabeth Kaski og Nicholas Wilkinson om å
innføre en fravikelig samboerlov**

Til Stortinget

Bakgrunn

Om lag 20 pst. av befolkningen i dag mellom 20 og 80 år lever i et samboerskap. I motsetning til hva mange tror, finnes det ingen egen lovregulering av samboerforhold. Mangelen på dette fører til urettferdige økonomiske oppgjør, spesielt i langvarige forhold der det ofte skjer en sammenblanding av parets økonomi. En svakere part vil fort rammes hardt i slike situasjoner. Rettshjelpsorganisasjoner ser at kvinner blir stående på bar bakke etter brudd med sine samboere, hvor det var den tidligere samboeren som hadde i praksis felles eendommer i sitt navn. Derfor er innføring av en fravikelig samboerlov et viktig likestillingstiltak.

Siste offentlige utredning på dette rettsområdet ble gjennomført i 1999. Det ble i utredningen fremhevet at det er behov for mer kunnskap om egen rettsstilling for at samboere selv skal kunne regulere sitt samliv og et eventuelt samlivsbrudd. Rettshjelptiltak forslagsstillerne har vært i kontakt med, erfarer i sin saksbehandling at flertallet av deres klienter ikke har oversikt over sin rettsstilling og tror at de har bedre rettigheter enn det de egentlig har etter endt samboerskap.

Det ble i utredningen fra 1999 vektlagt at samboere har latt være å gifte seg og at

«respekten for folks private valg er et grunnleggende hensyn i lovgivningen.»

Forslagsstillerne ønsker seg derfor en fravikelig lov, som medfører at samboerpar som bevisst har valgt denne samlivsformen, fremfor ekteskap, skal kunne velge at en samboerlov ikke skal regulere deres samliv. Forslagsstillerne viser til at en slik lov kan tre inn når et samboerpar har vært samboere et visst antall år, og at paret blir orientert om at loven er i ferd med å tre inn, slik at de kan velge.

Dagens løsning, der partene regulerer samlivet selv ved blant annet samboeravtaler, forutsetter at de vet om denne muligheten. Siste undersøkelse gjort av SSB i 2003 viser at det kun var 14 pst. som hadde inngått en samboeravtale. Til tross for at tallene ikke er oppdatert på flere år, indikerer dette at det fortsatt ikke er et flertall som inngår samboeravtaler. Det er ikke grunn til å tro at de som ikke inngår en samboeravtale, gjør dette bevisst, men at det heller har sammenheng med kunnskapsmangel og at det kan oppleves som ubehagelig å ville gjøre dette på et tidlig stadium av et tillitsfullt kjærlighetsforhold.

Dessuten, for at dagens løsning skal fungere godt, forutsetter dette at partene er omtrent likeverdige. I praksis kan dette fort innebære at den ressursvake parten i forholdet kommer dårligere ut av en slik selvregulering. En fravikelig lovgivning vil skape et sikkerhetsnett for den svakere part og flytte aktivitetsplikten for å sikre seg annerledes over på den sterke parten.

Et siste moment forslagsstillerne ønsker å rette oppmerksomheten mot er hensynet til barna. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets (Bufdir) rapport om barnefattigdom fra 2018 viser at barn av enslige forsørgere er en av de største gruppene som har særlig risiko for å

oppleve barnefattigdom. Enslige forsørgere, og særlig kvinner, har større risiko for lavinntekt enn andre. Videre viser tall fra Bufdir at når foreldrene går fra hverandre, er det vanligst at barna blir boende hos mor. 8 pst. bor fast med far, mot 66 pst. som bor fast hos mor. En lovregulering vil være et viktig tiltak mot barnefattigdom.

Gjeldende rett

Dagens rettslige situasjon for samboere er uoversiktlig. Samboeres rettsstilling blir regulert blant annet i trygdellovgivningen, husstandsfellesskapsloven om overtakelse, arveloven og rettshjelploven. I disse lovene anerkjenner lovgiver samboere som et økonomisk fellesskap, men likevel mangler det en lov som gir en pekepinn på hvordan et slikt økonomisk fellesskap skal reguleres der samlivet opphører.

Dagens rettslige utgangspunkt ved samlivsbrudd mellom samboere er at hver part tar sitt, og prinsippet om ytelse uten gjenytelse gjelder. Dette medfører at

eventuelle berikelser som samboeren har gitt den andre i løpet av samlivet, ikke kan kreves tilbake. Det finnes imidlertid noe ulovfestet rett som kan gi rettigheter, men dette er rettsregler som er lite tilgjengelige for allmennheten. Dette tilfredsstillende ikke hensynet til forutberegnelighet på et rettsområde som omhandler mange individer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g:

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om innføring en fravikelig samboerlov, som regulerer det økonomiske oppgjøret mellom samboere, for å sikre en rettferdig fordeling ved endt samboerskap.

7. april 2021

Freddy André Øvstegård

Eirik Faret Sakariassen

Kari Elisabeth Kaski

Nicholas Wilkinson